

Inleiding van dhr. J. van Aartsen

Naar aanleiding van de toespraak van actiegroep "Ik ben 't zat" ging de minister eerst uitgebreid in op het mestbeleid. Omdat hieraan in de pers al aandacht is besteed is dat in de inleiding weggelaten.

Gefeliciteerd met het 25-jarig bestaan van het Proefstation en het 35-jarig bestaan van de Wai-boerhoeve. Een gerechtvaardigde felicitatie gezien de vele successen van het praktijkonderzoek. Mevrouw Van Diepen refereerde hier al aan.

Het Proefstation heeft een belangrijke taak in de ontwikkeling van nieuwe technieken om de milieuverliezen terug te dringen binnen landbouwkundige randvoorwaarden. Er wordt door sommigen een situatie geschetst waarin het lijkt alsof de normen van de toekomst, het jaar 2010, vandaag worden ingevoerd. Er ontstaat onnodig veel onrust in de boerensector en dat is niet goed voor het imago van de Nederlandse agrarische sector. De burger, de consument ziet vaak niet de

verschillen tussen boeren. Alle boeren, ongeacht of ze veel of weinig vervuilen worden over één kam geschoren. De werkelijkheid is dat het milieuprobleem niet door alle boeren wordt veroorzaakt. Er is de afgelopen jaren fors in het milieu geïnvesteerd. Zo zijn de totale jaarlijkse netto-milieulasten voor de landbouw tussen 1985 en 1994 gestegen van 23 miljoen tot 606 miljoen gulden. De samenleving moet dit ook weten. De Nederlandse veehouderijsector heeft de doelstelling van die eerste en tweede fase van het mestbeleid gehaald.

Het stikstofverlies is tussen 1985 en 1994 gedaald naar 16%. De ammoniakemissie is sinds 1980 met 30% gedaald. En het fosfaatverlies is sinds 1987 met 25% afgenomen. Het kan niet

Minister van Aartsen trok veel belangstelling van de media.

genoeg worden benadrukt dat er al flinke stappen zijn gezet. Een schoon milieu is ons aller nationaal belang. Maar een gezonde economie, met weinig werkeloosheid en geld om milieu-maatregelen te bekostigen is óók in ons aller nationaal belang. Laat de maatschappij dan ook zien dat de bijdrage van de veehouderij aan onze nationale economie te aanzienlijk is om daar onzorgvuldig mee om te gaan. Uit een onderzoek dat afgelopen maandag is gepresenteerd door Centraal Planbureau en het LEI bleek dat nog eens. De landbouw draagt 3% bij aan ons nationale inkomen. Dat lijkt niet zoveel, maar zonder de landbouw-sector zal ook nog eens 70% van het totale agro-complex verdwijnen. Totaal was de agrarische sector in 1993 goed voor een export van 60 miljard. Dat legt de mensen in dit land en haar overheid geen windeieren. Ook dáár moet eens aan gedacht worden. En daarom is er samen met minister De Boer een mestbeleid ontwikkeld dat balanceert op het snijvlak van de belangen van het milieu en de economische perspectieven van de sector. We moeten met elkaar een flinke stap vooruit zetten en niet schuwen nieuwe wegen in te slaan. En wie spreekt over het inslaan van nieuwe wegen komt automatisch terecht bij de jarigen. De Waiboerhoeve en het Proefstation.

Nogmaals gefeliciteerd met het 25-jarig bestaan van het Proefstation en het 35-jarig bestaan van de Waiboerhoeve! Een welgemeende felicitatie want de resultaten mogen er zijn. Een van de laatste successen op de Waiboerhoeve was het testen van de Hollandse volbloed Delta Astrea als vaars. Haar zoon Delta JABOT is nu voor veel geld naar Japan verkocht. Het zijn echter niet alleen de inhoudelijke prestaties van het PR-onderzoek die een reden zijn voor gelukwensen. Ook de grote betrokkenheid van de veehouders bij het praktijkonderzoek op de Waiboerhoeve en op de Regionale Onderzoekcentra moet worden geprezen. Het praktijkonderzoek leeft bij de Nederlandse veehouder! Kijk maar naar de actieve betrokkenheid van veel veehouders bij bestuurs- en onderzoekscommissies van PR en ROC's. Als ook het grote aantal donateurs dat steeds geïnformeerd wenst te blijven over recente onderzoeksresultaten en vandaag aanwezig zijn. Jaarlijks komen op het PR en proefaccommodaties tienduizenden bezoekers uit binnen- en buitenland. Vanuit het buitenland wordt met interesse en wellicht ook enige afgunst gekeken naar de faciliteiten voor praktijkonderzoek in ons land. Na een dergelijke opsomming zult U zich wellicht af-

vragen wat het PR-onderzoek voor LNV betekent. Een vraag die nogal eens met een kritische ondertoon wordt gesteld wanneer de financiering aan de orde komt. Ook het praktijkonderzoek kon niet ontkomen aan de bezuinigingen op de rijksbegroting. Tot dusver is het praktijkonderzoek in wezenlijke mate ontzien. Zeker afgezet tegen de krimpstaakstelling die over de jaren heen binnen DLO is gerealiseerd. De eigen verantwoordelijkheid van de sectoren voor het adequaat in stand houden van deze functie van het praktijkonderzoek zal geleidelijk worden vergroot. Dit kan uiteraard gepaard gaan met een groter aandeel in de financiering.

De medefinanciers van het praktijkonderzoek moeten gaan nadenken of samenwerking met en taakverdeling tussen instellingen met een soortgelijke doelstelling in het nabije buitenland niet kostenbesparend zou kunnen werken. Maar ook over andere zaken zal met de andere financiers gesproken moeten worden. Met name de vorm, het proces en de tijdsduur zijn belangrijk voor een verzelfstandigd Proefstation voor de Rundveehouderij. De eerste stappen zijn gezet of zullen binnenkort worden gezet. Zoals de instelling van het Bureau Samenwerkende Proefstations als facilitaire eenheid voor de verzelfstandigde proefstations.

Te denken valt aan de integratie van het Proefstation voor de Rundveehouderij en de ROC's in één stichting. En aan de vorming van een koepelbestuur voor de dierlijke proefstations. Efficiencyvergroting, klantgericht en marktconformiteit zijn de nieuwe sleutelwoorden in het kennisbeleid. In de toekomst zullen nog wel de nodige problemen ontstaan, maar de nieuwe structuren zullen beter toegesneden zijn op de zonodige dynamiek in de landbouwsectoren. O, zo nodig omdat er veel afkomt op met name de grondgebonden melkveehouderij en de vleeshouderij.

Wat het beleid betreft moet een toonaangevend niveau van diergezondheid gerealiseerd worden. De kans op besmettelijke dierziekten moet worden verkleind maar ook de bedrijfsgebonden ziekten moeten worden teruggedrongen. Dit is van essentieel belang voor het imago van de Nederlandse veehouderij en onze exportmogelijkheden. De tweede belangrijke factor is de verandering in het internationale beleid. In de discussies gaat het met name om een grotere marktconformiteit van het beleid zonder dat de bestaande budgettaire kaders daardoor worden overschreden. Deze discussie zal mede bepaald worden door de toekomstige uitbreiding van de

Het publiek luisterde aandachtig naar het betoog van de minister.

EU met landen uit Midden en Oost-Europa. Nog dit jaar zal de Commissie haar ideeën over hoe de landbouwsector van deze landen het best geïntegreerd kan worden publiceren. In Nederland wordt deze discussie voorbereid door het uitvoeren van scenariostudies voor het beleid op langere termijn. Eind 1995 gaat er een rapport naar de Kamer en in 1996 zal hierover met de sectoren gediscussieerd worden. In de zuivel komt een trend op ons af: meer marktwerking op de zuivelmarkt, waardoor de melkprijs verder onder druk komt en handhaving van het quoteringssysteem in de huidige vorm na 2000 ter discussie komt. Maar de melkveehouderij mag niet de gevangene van het quoteringssysteem worden. De sector moet dan ook zoeken naar alternatieven die aansluiten bij het liberalisatiebeginsel. De overdracht van quota is, voor zover mogelijk in Europees verband, al enigszins geliberaliseerd. Maar het is niet genoeg. Het verschil tussen vraag en aanbod was dusdanig dat relatief weinig quotum is verhandeld tegen een zeer hoge prijs. De overdracht heeft dan ook maar een beperkte bijdrage aan de structuurontwikkeling geleverd. Dit terwijl het effect op de gemiddelde kostprijs ongunstig is geweest. De bedrijfsinkomens lopen in de laatste jaren terug. De melkprijzen dalen, dit o.a. door de kaasnoteringen. Dit is een punt van zorg. De grote afhanke-

lijkheid van de export van buikkazen als de Goudse, maakt de sector kwetsbaar op de zich verder liberaliserende wereldmarkt. Als gevolg van het GATT-akkoord zal de gesubsidieerde export naar de wereldmarkt moeten worden verminderd. Afzet moet zonder restjes op de interne EU-markt worden gezocht. Dit zal leiden tot lagere prijzen, zoals nu al wordt waargenomen. Ontwikkeling en marktpositionering van technologisch hoogstaande zuivelprodukten met een hoge toegevoegde waarde is dan ook een must. Gelukkig is de zuivelindustrie hierin zeer gevorderd. In de begroting van 1996 is lastenverlichting, samen met de regulering, een belangrijke voorwaarde om het ondernemerschap in de agro-sector ruimte te geven.

De maatregelen waartoe het kabinet heeft besloten, leiden voor de agrosector dan ook tot een lastenverlichting van structureel ongeveer f 720 miljoen. Zo'n f 380 miljoen voor de melkveesector en ca. f 340 miljoen voor de agrarische handel en industrie. Maar de hoeveelheid regels moet afnemen, ze moeten eenvoudiger worden en beter uitvoerbaar. Daarom is er ten aanzien van de regulering en vermindering van administratieve lastendruk een omvangrijk beleidsprogramma in werking gezet. De hele LNV wet -en regelgeving wordt kritisch beoordeeld op noodzaak en ingewikkeldheid. Er is een Kaderregeling in ontwikke-

ling voor financiële ondersteuning van innovatieve grensverleggende initiatieven en verspreiding van vernieuwingen.

Tot slot de vleesstierenhouderij. Deze sector maakt zeer moeilijke tijden door. De EU-hervormingen veroorzaakten een daling van de opbrengstprijzen met ca. 15 % sinds 1992. De stierenpremies zouden die prijsdaling moeten compenseren, maar de randvoorwaarden waarbinnen die kunnen worden toegekend sluiten slecht aan bij de Nederlandse stierenhouderij. Naarmate een bedrijf groter en intensiever wordt, is de compensatie minder volledig. De uitgangspunten gesteld door de Europese Commissie liggen daaraan ten grondslag. Nederland bevindt zich niet in een positie om dat te kunnen veranderen. Daarom is in overleg met het landbouwbedrijfsleven flankerend

beleid ontwikkeld, waarvoor de EU f 8,5 miljoen beschikbaar heeft gesteld voor de periode 1994 - 2001. Het tastbare bewijs van de herstructurering is de nieuwbouw van de vleesvee-accommodatie op de Waiboerhoeve. Naar verwachting zal rond de jaarwisseling de extensiveringsregeling in werking kunnen treden. Hoewel deze maatregelen de pijn verzachten, wordt de kwaal niet weggenomen. De oplossing zal ook hier eerder liggen in produceren waar de consument om vraagt. In de eerste plaats is dat betrouwbaar kwaliteitsvlees zonder residuen van groeibevorderende middelen. De sector is goed op weg met de Kwaliteits Controle Runderen. De volgende stap zal moeten zijn om dit Nederlandse kwaliteitsvlees ook als zodanig in de schappen van de winkelbedrijven te krijgen. Het is uiteraard aan de sector om daar toe met de detailhandel overleg te voeren.

Bij de rondgang was de minister zeer geïnteresseerd, hier vertelt W. Luten over het stikstofbestedings onderzoek.